

1.3.2021

Konstaterande av undantagsförhållanden 1.3.2021

1. Bakgrund och utgångspunkter

Coronavirussjukdomen covid-19 har orsakat en global hälsomässig, samhällelig och ekonomisk kris. Epidemin och dess följder leder också till växande sociala problem som berör många befolkningsgrupper.

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna främja befolkningens hälsa. I 7 § i grundlagen föreskrivs om vars och ens rätt till liv. För att trygga denna rätt ska det allmänna enligt 22 § i grundlagen samt enligt etablerad tolkning av artikel 2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna vidta skäliga och behövliga åtgärder inom ramen för sina lagstadgade befogenheter samt utveckla lagstiftningen så att rätten till liv kan skyddas mot kända risker. Det allmännas verksamhetsskyldigheter omfattar bland annat att skydda hälsan genom att dela och ge tillgång till den information som behövs, med skyddsåtgärder som skyddar hälsan samt genom hälso- och sjukvårdssystemet och genom att förbereda sig på dess behov.

Rätten till hälsa samt skydd av befolkningens liv och hälsa ingår i många internationella människorättsförpliktelser som är bindande för Finland. Enligt artikel 12 punkt 1 i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen) har var och en rätt att åtnjuta bästa möjliga psykiska och fysiska hälsa och enligt punkt 2 ska konventionsparterna trygga detta genom att vidta nödvändiga åtgärder bland annat genom att förebygga, behandla och bekämpa smittsamma sjukdomar (punkt c) och för att skapa förutsättningar som tillförsäkrar alla läkarvård och sjukhusvård i händelse av sjukdom (punkt d).

Coronaviruspandemin har till stor del hanterats med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar, genom restriktioner av rekommendationskaraktär och genom ändring av ett stort antal lagar, förordningar och beslut. Det har också varit nödvändigt att tillgripa befogenheter enligt beredskapslagen och lagstiftning som utfärdas med stöd av 23 § i grundlagen. Undantagsförhållanden konstaterades och vissa befogenheter enligt beredskapslagen togs i bruk under tre månader 16.3-15.6.2020.

Syftet med regeringens åtgärder har varit att skydda befolkningen mot följderna av en pandemi samt att trygga tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Målen är att förhindra att viruset sprids i samhället, att trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft och att skydda särskilt dem som tillhör riskgrupper.

Statsrådet konstaterade den 15 juni 2020 att de undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen är över. Det konstaterades då att om situationen på grund av en ny upptrappning av epidemin eller av någon annan orsak nödvändigtvis kräver det och om de strikta förutsättningarna uppfylls, är det möjligt att på nytt ta i bruk befogenheterna enligt beredskapslagen.

Enligt 27 § 34 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om beredskap inför undantagsförhållanden. Beredskapslagen och författningar som utfärdats med stöd av den gäller därmed också på Åland, även om samma uppgifter inte med stöd av självstyrelselagen eller landskapslagstiftning till alla delar handhas av motsvarande myndigheter som i riket och landskapets lagstiftning i fråga inte i samtliga avseenden motsvarar innehållet i den rikslagstiftning som omnämns i beredskapslagen och ibruktagningsförordningen samt i förlägningsförordningarna. Enligt 27 § 29 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket dessutom lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om smittsamma sjukdomar hos människor. I den regeringsproposition som ska lämnas med stöd av 23 § i grundlagen kommer den regionala tillämpningen att preciseras och så även i fråga om Åland.

2. Grundlagens 23 § och beredskapslagen

Grundlagens 23 §

Enligt 23 § i grundlagen kan det genom lag, eller genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av ett sådant bemyndigande med exakt avgränsat tillämpningsområde som av särskilda skäl tagits in i lag, införas sådana tillfälliga undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som är förenliga med Finlands internationella förpliktelser avseende mänskliga rättigheter och som är nödvändiga om Finland blir utsatt för ett väpnat angrepp eller om det råder andra i lag angivna undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen. Grunderna för tillfälliga undantag ska dock bestämmas genom lag.

Grundlagens 23 § ändrades i samband med en delreform av grundlagen. Avsikten med ändringen var bland annat att utvidga definitionen av undantagsförhållanden i paragrafen. Definitionen inbegriper utöver situationer i samband med väpnade angrepp eller allvarliga hot om väpnade angrepp exempelvis också sådana allvarliga naturkatastrofer, pandemier eller stora olyckor som allvarligt hotar nationen. Grundlagsutskottet ansåg att förslaget att utvidga definitionen av undantagsförhållanden till att inbegripa exempelvis allvarliga naturkatastrofer, pandemier eller stora olyckor i praktiken kan berättiga tillämpning av lagstiftningen om undantagsförhållanden (GrUB 9/2010 rd).

Även om bestämmelser om tillfälliga undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna i grundlagen enligt vedertagen praxis tidigare har tagits in i en på förhand stiftad, i viss mån mer allmän och särskilt för krissituationer avsedd lagstiftning, hindrar ordalydelsen i 23 § i grundlagen dock inte i sig att det under rådande undantagsförhållande föreskrivs om nödvändigt ingripande i de grundläggande fri- och rättigheterna (se GrUU 14/2020 rd, GrUU 7/2020 rd).

Undantagen från de grundläggande fri- och rättigheterna i 23 § i grundlagen ska vara tillfälliga. Motiveringarna till grundlagens bestämmelse eller till 16 a § 2 mom. i

regeringsformen som föregick den innehåller inga uppskattningar om hurdana tidsperioder det kunde vara fråga om. Enligt grundlagsutskottet är det dock inte tillräckligt att granska huruvida undantagen är tillfälliga endast utifrån det formella kriteriet att lagen gäller för viss tid, utan att frågan om undantagen är tillfälliga också ska bedömas i sak. Enligt grundlagsutskottet inverkar undantagsförhållandenas art och omfattning inte bara på vilka åtgärder som kan anses nödvändiga i varje enskilt fall, utan också på tolkningen av kravet på att undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara tillfälliga. Det förhållandet att myndigheternas normala befogenheter är primära och, när det gäller beredskapslagen, även bestämmelserna om upphörande av tillämpningen av befogenheterna bidrar till att garantera att undantagen från de grundläggande fri- och rättigheterna är tillfälliga (se GrUU 14/2020).

Grundlagsutskottet har understrukt att 23 § i grundlagen endast kan tillämpas i exceptionella fall. Enligt den princip som framgår av 23 § i grundlagen och bland annat uttrycks i 4 § 2 mom. i beredskapslagen är myndigheternas normala befogenheter det primära också i undantagsförhållanden. Enligt utskottet ska också lagstiftningsändringar som görs under undantagsförhållanden i första hand vara inskränkningar som uppfyller de allmänna kriterierna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Vid behov ska de också uppfylla de särskilda kriterierna för inskränkning av respektive grundläggande fri- och rättighet. Ändringarna ska alltså inte avse sådana undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som avses i 23 § i grundlagen. Utskottet fäste också uppmärksamhet vid att förfarandet med en regeringsproposition om ändring av lag bättre tryggar riksdagens ställning och möjligheter att påverka än till exempel förfarandena enligt beredskapslagen. Ett lagförslag som ges genom en proposition kan riksdagen också göra ändringar i på sedvanligt sätt under riksdagsbehandlingen, om riksdagen anser att ändringar behövs. (GrUU 44/2020 rd).

Lagstiftning som grundar sig på 23 § i grundlagen och undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som grundar sig på den paragrafen får tillämpas endast om åtgärderna är nödvändiga och proportionerliga och om situationen inte kan fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter och genom vanlig lagstiftning. Normalitetsprincipen gäller således hela tillämpningsområdet för 23 § i grundlagen.

Enligt grundlagsutskottet kan ett antagande av en lag som grundar sig på 23 § i grundlagen också ses som ett uttryck för den ståndpunkten att det i Finland råder undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen (GrUU 14/2020 rd).

Enligt utformningen av 23 § i grundlagen förutsätts att den föreslagna regleringens ordalydelse är bunden till föreliggandet av undantagsförhållanden (GrUU 7/2020 rd).

Beredskapslagen

Syftet med beredskapslagen är enligt 1 § i den lagen att under undantagsförhållanden skydda befolkningen samt trygga befolkningens försörjning och landets näringsliv, upprätthålla rättsordningen, de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt trygga rikets territoriella integritet och självständighet. I 6 § 1 mom. i beredskapslagen föreskrivs det att om statsrådet i samverkan med republikens president konstaterar att undantagsförhållanden råder i landet, kan det genom förordning av statsrådet föreskrivas att bestämmelserna i II avdelningen i

beredskapslagen ska börja tillämpas. I II avdelningen i beredskapslagen finns de enskilda tilläggsbefogenheter som kan tas i bruk i en situation där det är nödvändigt. Vid behandlingen av beredskapslagen konstaterade riksdagens grundlagsutskott att ett sådant förfarande är befogat med tanke på mekanismerna i lagstiftningen om undantagsförhållanden och det faktum att dessa situationer är både överraskande och brådskande (GrUU 6/2009 rd).

Myndigheterna får enligt 4 § i beredskapslagen endast bemyndigas att under undantagsförhållanden utöva sådana befogenheter som är nödvändiga för att syftet som nämns i 1 § i beredskapslagen ska kunna nås och som står i rätt proportion till detta syfte. Befogenheterna får utövas endast på ett sådant sätt som är nödvändigt för att syftet med lagen ska kunna nås och som står i rätt proportion till det mål som eftersträvas genom utövandet av befogenheterna. Befogenheter enligt beredskapslagen får utövas endast om situationen inte kan fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter.

I 3 § i beredskapslagen finns bestämmelser om definitionen av undantagsförhållanden:

"Som undantagsförhållanden enligt denna lag anses

- 1) ett mot Finland riktat väpnat angrepp eller annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp och förhållandena omedelbart efter angreppet,
- 2) ett mot Finland riktat avsevärt hot om väpnat angrepp eller om annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp, om befogenheter enligt denna lag måste tas i bruk omedelbart för att avvärja verkningarna av hotet,
- 3) sådana synnerligen allvarliga händelser eller hot mot befolkningens försörjning eller mot grunderna för landets näringsliv som innebär en väsentlig risk för samhällets vitala funktioner,
- 4) en synnerligen allvarlig storolycka och förhållandena omedelbart efter den, samt
- 5) en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka."

I den aktuella situationen ska det i praktiken bedömas om förutsättningarna i 3 § 5 punkten i lagen uppfylls. Denna fråga behandlas i punkt 6 i denna promemoria.

Enligt 6 § 1 mom. i beredskapslagen konstaterar statsrådet i samverkan med republikens president om undantagsförhållanden råder i landet. Formerna för samverkan har inte fastställts i beredskapslagen. Formerna för kontakterna kan variera beroende på situationen och hur brådskande den är.

Efter att statsrådet och republikens president förberedelsevis har behandlat undantagsförhållandena och grunderna för dem, konstaterar statsrådets allmänna sammanträde genom sitt beslut att undantagsförhållanden råder och fastställer grunderna för dem i enlighet med 3 § 22 punkten i reglementet för statsrådet. Beslutet om konstaterande av undantagsförhållanden träder i kraft omedelbart. Enligt 12 § 7 punkten i reglementet för statsrådet hör den allmänna samordningen av konstaterande av att undantagsförhållanden råder till statsrådets kanslis

ansvarsområde. Statsrådets kansli ansvarar för beredningen och föredragningen av statsrådets allmänna sammanträdes beslut om konstaterande av att undantagsförhållanden råder.

Då det inte längre finns något nödvändigt behov att förlänga undantagsförhållandena, konstateras undantagsförhållandena vara över. Beslut om avslutande av undantagsförhållanden fattas av statsrådets allmänna sammanträde.

Konstaterande av undantagsförhållanden

I enlighet med 23 § i grundlagen kan det införas sådana undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som är nödvändiga om "Finland blir utsatt för ett väpnat angrepp eller om det råder andra i lag angivna undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen". I grundlagen i sig definieras inte begreppet undantagsförhållanden mer ingående än så. Med denna beskrivning av undantagsförhållanden avses väsentligen detsamma som begreppet "allmänt nödläge" som används i internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Enligt internationella konventioner kan begreppet nödläge innefatta inte bara väpnade angrepp utan också andra slags undantagsförhållanden, under förutsättning att de är så allvarliga att de hotar nationens liv eller existens (RP 60/2010 rd, s. 23; GrUB 9/2010 rd, s. 8).

En central definition av undantagsförhållanden finns, även om den i viss mån är snävare än i 23 § i grundlagen, i beredskapslagen. Konstaterande av att undantagsförhållanden råder förutsätter enligt beredskapslagen att presidenten och statsrådet samverkar. Det är i sig möjligt att lämna en proposition med stöd av 23 § i grundlagen utan det i enlighet med beredskapslagen konstateras att undantagsförhållanden råder. Huruvida villkoren för undantagsförhållanden uppfylls ska då bedömas i regeringens proposition och därefter i riksdagen som en del av behandlingen av propositionen. Regeringen bedömer emellertid att konstaterande av undantagsförhållanden på det sätt som bestäms i beredskapslagen är ett ändamålsenligt och motiverat förfarande i den aktuella situationen, då statsrådet tillämpar 23 § i grundlagen på lämnandet av en regeringsproposition och härvid inte begränsar riksdagens behörighet och förfaranden. Vid tillämpning av beredskapslagens förfaranden då beslut fattas om undantagsförhållanden, framhävs de olika statsorganens noggranna prövning av situationens allvar på det sätt som avses i statsförfattningens allmänna principer. I och med förfarandet enligt beredskapslagen förverkligas presidentens roll i beslutsfattandet vid konstaterandet av undantagsförhållanden. Nu då det är fråga om en sådan pandemisituation som identifierats i beredskapslagen och som redan en gång har utgjort grund för konstaterande av undantagsförhållanden, är det enligt regeringens bedömning motiverat att republikens president deltar i prövningen även i den aktuella situationen.

Vidare bör uppmärksamhet fästas även vid att det enligt vissa internationella överenskommelser som är bindande för Finland uttryckligen förutsätts att undantagsförhållanden officiellt konstateras, om undantagsförhållandena medför avvikelser från överenskommelsens förpliktelser. Att på så vis uttryckligen konstatera undantagsförhållanden samt att anmäla detta till de övriga avtalsparterna krävs exempelvis enligt artikel 4 i internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976). Även om regeringens nu aktuella åtgärder, såsom stängning av kundutrymmena inom restaurangverksamheten, inte innebär

sådana avvikelser från förpliktelserna i en överenskommelse vilka ska anmälas till de andra avtalsparterna, kan det av konsekvens- och tydlighetsskäl då lagen lämnas till riksdagen i enlighet med 23 § i grundlagen, anses motiverat att statsrådet och republikens president i samråd konstaterar att undantagsförhållanden råder i nämnda situation.

Statsministern har diskuterat den 24 februari 2021 och därefter med republikens president om konstaterandet av undantagsförhållanden. Statsrådet och republikens president konstaterar i samverkan att undantagsförhållanden råder i landet. Omedelbart efter att beslutet om konstaterande av undantagsförhållanden har fattats med stöd av 23 § i grundlagen lämnar statsrådet en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. I nuläget finns det inget omedelbart behov av att ta i bruk sådana befogenheter enligt avdelning II i beredskapslagen som inskränker på de grundläggande fri- och rättigheterna, men behovet att ta i bruk dessa befogenheter är beroende av epidemins utveckling under den närmaste tiden. Enligt regeringens bedömning, efter det att undantagsförhållanden har konstaterats är det nödvändigt att börja tillämpa 15 kap. 106 § (förvaltningsmyndigheternas kommunikation under undantagsförhållanden) och 15 kap. 107 § (avgörande av behörighet) i beredskapslagen.

När grundlagens 23 § tillämpas utan att beredskapslagen tas i bruk ska det i lagen i fråga ingå särskilda bestämmelser om undantagsförhållanden under vilka lagen ska tillämpas. Avsikten är att en sådan definition ska ingå i den regeringsproposition som ska lämnas till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet genom vilken förplägnadsrörelser ska stängas med stöd av grundlagens 23 § för viss tid och på det sätt som preciseras för olika områden och med undantag för försäljning av mat för avhämtning.

Till konstaterande av undantagsförhållanden hör i väsentlig grad ett nödvändigt behov att ta i bruk grundlagens 23 § eller befogenheter som definieras i beredskapslagen då myndigheternas ordinarie befogenheter inte räcker till. I de anvisningar som gäller ibruktagning av beredskapslagen har utgångspunkten varit att samtidigt som undantagsförhållanden konstateras råda eller strax därefter, ska beslut fattas om sådana lagstiftningsåtgärder som undantagsförhållandena möjliggör. Det är således inte möjligt att konstatera undantagsförhållanden utan att det föreligger ett nödvändigt behov av befogenheter för undantagsförhållanden. Det är inte möjligt att konstatera undantagsförhållanden för säkerhets skull, som en signal på situationens allvar eller för att ge mera tyngd åt utfärdade föreskrifter och anvisningar. Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att undantagsförhållanden som berättigar till utövande av exceptionella befogenheter kan föreligga endast när de befogenheter som myndigheterna utövar under normala förhållanden inte räcker till för att hantera situationen.

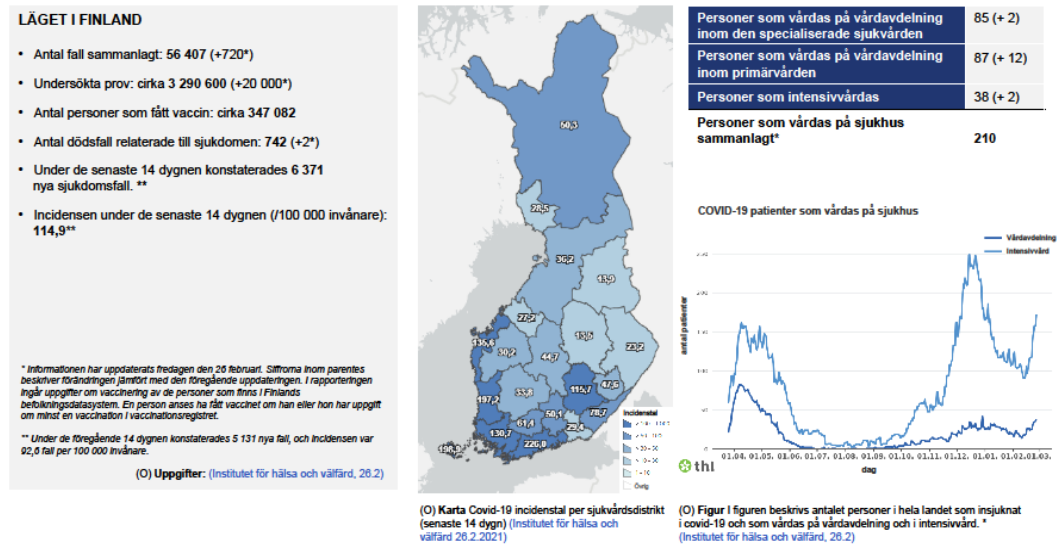
Konstaterande av undantagsförhållanden och en eventuell ibruktagning av beredskapslagen innebär inte att den lagstiftning som gäller under normala förhållanden inte längre ska tillämpas. Ibruktagning av beredskapslagen eller tillämpning av bestämmelser med stöd av grundlagens 23 § innebär inte att myndigheterna mister sina befogenheter utan tillämpningen av lagstiftningen för normala förhållanden fortsätter. I beredskapslagen föreskrivs inte om möjligheter att göra ändringar i befogenheterna i fråga om statsrådets interna arbetsfördelning och ledning, med undantag för kommunikationen. Således gäller trots beredskapslagen

exempelvis 7 § i lagen om smittsamma sjukdomar, enligt vilken den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av bekämpningen av smittsamma sjukdomar hör till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter och ministeriet ansvarar också för den rikstäckande beredskapen för störningar inom hälso- och sjukvården eller för hot om sådana, och för ledarskapet i dessa situationer.

3. Lägesbild

Allmänt

Covid-19, läget i Finland 27.2 kl. 08:00

I Finland har det fram till den 26 februari 2021 konstaterats sammanlagt 56 407 coronavirusfall (incidensen under 14 dygn 110 per 100 000 invånare). Antalet sjukdomsfall och incidensen på riksnivå har ökat i mycket snabb takt sedan början av februari 2021. Antalet smittfall som orsakats av varianter av coronaviruset har klart ökat, vilket kan leda till att epidemin accelererar ytterligare och att sjukhus- och intensivvården belastas avsevärt om man inte lyckas minska antalet smittfall. R-talet, som beskriver hur snabbt epidemin accelererar, är nu 1,05–1,25 (konfidensintervall 90 %).

Situationen är klart svårast i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Inom de andra sjukvårdsdistrikten är epidemiläget fortsättningsvis varierande. För närvarande förekommer omfattande smittkluster särskilt i Satakunta sjukvårdsdistrikt och på Åland. I Vasa sjukvårdsdistrikt och Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt är incidensen fortsättningsvis hög, särskilt på grund av smittfall som är kopplade till arbetsplatser och den fortsatta smittspridningen till följd av dem. Tillsvidare har testningen och smittspårningen fungerat tillfredsställande, på riksnivå spåras i genomsnitt lite färre än två tredjedelar av smittfallen. Det finns dock avsevärda regionala skillnader i hur väl spårningen har lyckats eftersom oförutsedda och många smittfall leder till att spårningsverksamheten överbelastas. Detta leder i sin tur till fördröjningar i spårningen, som gör att smittspridningen ökar ytterligare.

Testningskapaciteten är ca 30 000 test per dag. Veckorna 5–7 utfördes ca 116 000–119 000 test per vecka och andelen positiva testresultat ökade från 2,3 procent till 2,9 procent. Institutet för hälsa och välfärd (THL) har sammanfört uppgifter från antikroppsundersökningar och bedömer att i detta skede av epidemin är antalet upptäckta fall av smittade personer som är symtomfria betydligt mindre än våren 2020, högst lika stort som antalet smittfall som konstaterats genom tester och inom

Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt är antalet ännu mindre. Således ger uppföljningen av smittfallen sannolikt en relativt tillförlitlig helhetsbild av epidemins förlopp.

Epidemiläget kräver en mycket effektiv bekämpning av virusspridningen under de kommande veckorna och månaderna. Särskilt oroväckande är att virusvarianter som smittar lättare har blivit vanligare också i Finland. Den ökade smittsamheten gör att de fysiska kontakterna behöver minskas effektivare för att epidemin ska kunna bromsas. Snabba och omfattande begränsningsåtgärder behövs och de är effektiva också när det gäller att bekämpa virusvarianterna.

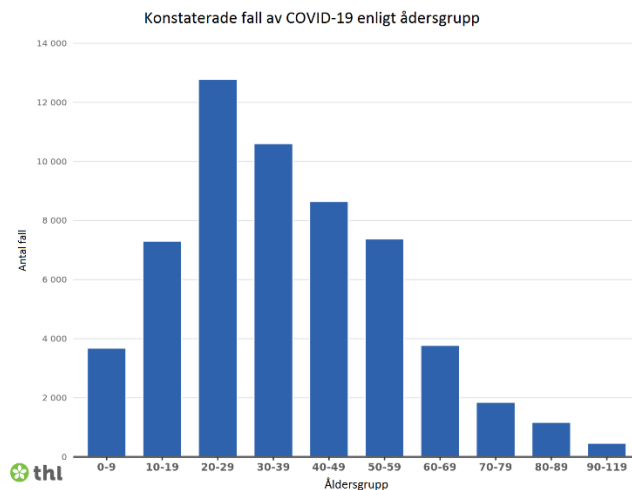
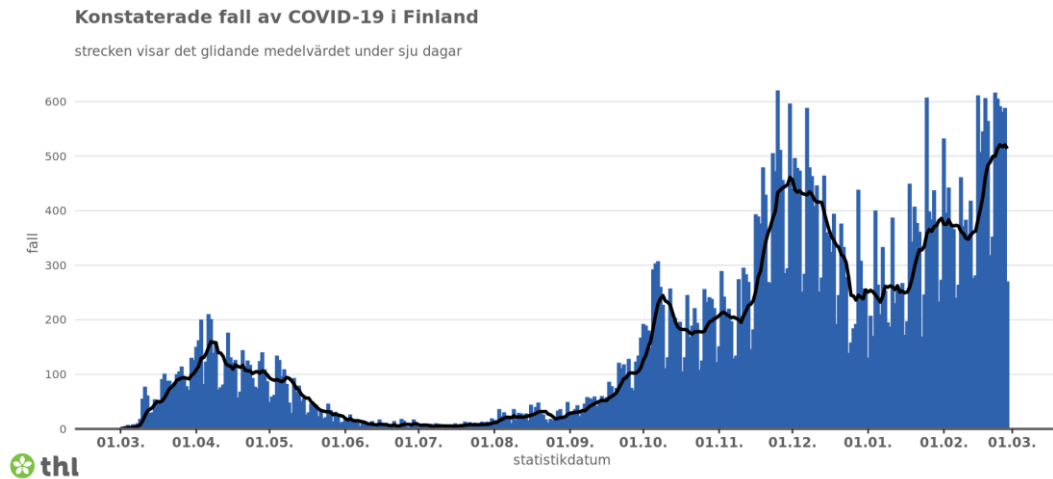
En till vissa delar mer detaljerad epidemiologisk lägesbild beskrivs i en regeringsproposition som lämnas till riksdagen. Syftet med propositionen är att vidta åtgärder som begränsar förplägnadsrörelsernas verksamhet. Propositionen lämnas in för föredragning vid statsrådets allmänna sammanträde där avsikten är att först konstatera att undantagsförhållanden råder och efter det godkänna att regeringens proposition lämnas till riksdagen. Den epidemiologiska lägesbild som beskrivs i propositionen utgör en del av beredningsmaterialet till detta beslut.

Allmänt om epidemin

Sommaren 2020 avtog covid-19-epidemin i mycket hög grad i Finland. Antalet smittfall började öka på nytt i augusti-september, och ökningen blev betydande i månadsskiftet november-december. De lokala och regionala begränsningsåtgärder som i stor utsträckning vidtogs i december ledde till att smittfallen började minska, men antalet fall förblev på en ganska hög nivå i synnerhet i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Situationen har senare karakteriserats av snabbt uppkomna och ofta utbredda epidemikluster, och viruset förekommer hos befolkningen i hela landet.

Enligt Världshälsoorganisationen WHO:s uppföljningsstatistik har det globala antalet fall under de senaste två månaderna sjunkit med nästan hälften jämfört med läget vid årsskiftet 2020–2021. Fenomenet är åtminstone delvis en följd av omfattande begränsningsåtgärder. Det är dock för tidigt att dra slutsatser om att epidemin skulle ha avtagit, eftersom en ny accelerationsfas kan bli aktuell, särskilt vintertid på norra halvklotet, eftersom vaccinationerna i de flesta länder ännu inte är tillräckligt täckande för att påverka epidemins förlopp hos befolkningen.

Under senare hälften av februari försämrades det epidemiologiska läget snabbt. Finlands incidens under två veckor steg till rekordnivå vecka 7. Epidemin är särskilt framträdande bland unga vuxna, personer under 50 år står för en andel på cirka 80 procent av alla smittfall.

Incidensen är högst i åldersgruppen 20–40 år. Med tanke på spridningen av epidemin är det viktigt att bekämpningsåtgärderna effektiviseras uttryckligen i denna åldersgrupp.

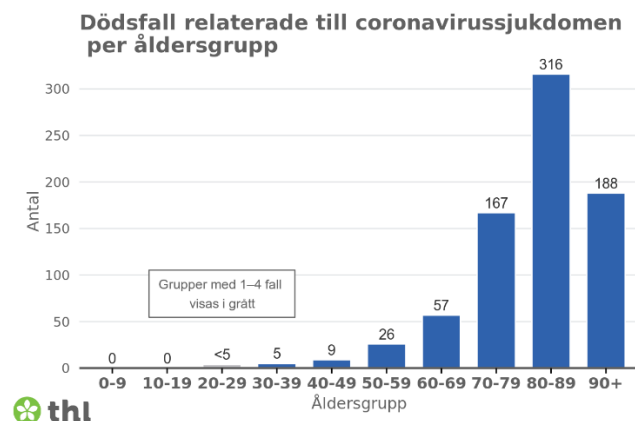
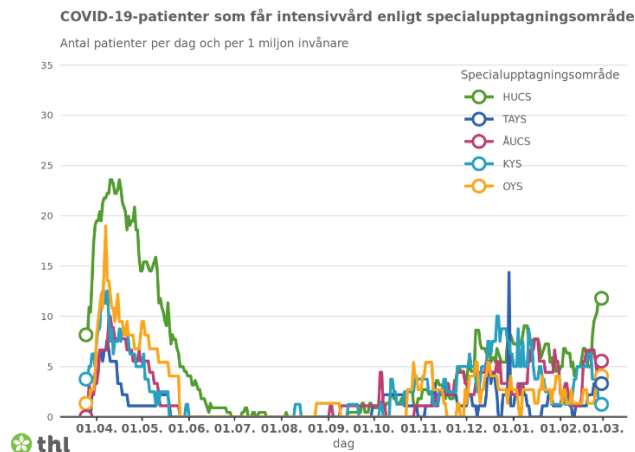
Även internationella forskningsrön visar tydligt på att åldersgruppen 20–49 år är mest betydande med tanke på spridningen.

Om man studerar incidensen enligt åldersgrupp ännu noggrannare, framgår det att den allra högsta incidensen finns i åldersgruppen 19–34 år. Kontakterna mellan människor bör alltså reduceras mest i dessa åldersgrupper.

Allvarliga sjukdomsformer och behov av sjukhusvård

Antalet covid-19-patienter som får sjukhusvård varierar från dag till dag, men på riksnivå har belastningen inom sjukhusvården ökat kraftigt den senaste veckan. För en vecka sedan fick sammanlagt 132 coronapatienter sjukhusvård, medan antalet den 26 februari 2021 uppgick till 210 patienter, varav 38 fick intensivvård. Nästa vecka beräknas 150–194 nya vårdperioder bli aktuella vid vårdavdelningar inom den specialiserade sjukvården och 18–36 vårdperioder vid intensivvårdsavdelningar. Institutet för hälsa och välfärds modellprognos visar att antalet nya vårdperioder för närvarande ökar med cirka 20 procent per vecka i fråga om såväl vården på vårdavdelningar som intensivvården. Procentuellt sett har ökningen tilltagit betydligt sedan början av året. På riksplanet har intensivvårdskapaciteten hittills inte varit hotad, men vecka 9 tar Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt i bruk en

eskaleringsplan inom intensivvården och planerar annulleringar av icke-brådskande operativa behandlingar för att intensivvårdsavdelningarna ska kunna förbereda sig för ett ökat antal patienter. Enligt Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts prognos den 23 februari 2021 kommer antalet intensivvårdspatienter att öka betydligt under de kommande två veckorna.

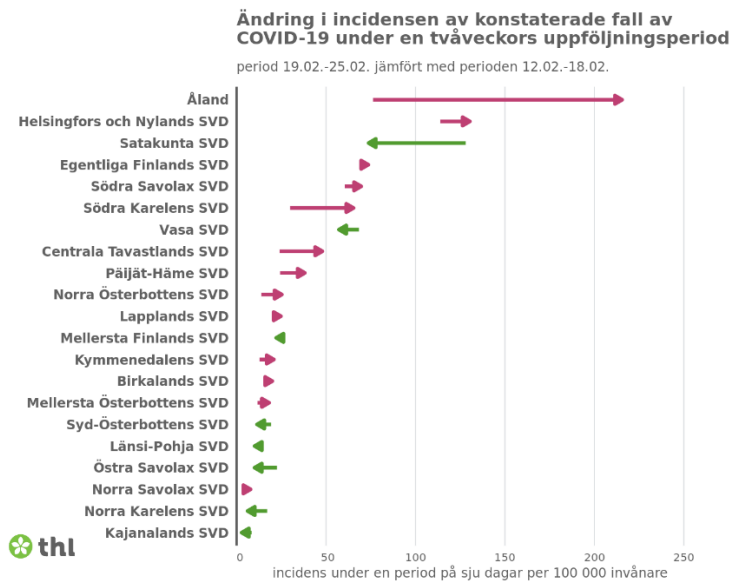

Åldern är den största riskfaktorn när det gäller risken för en allvarlig form av sjukdomen covid-19 och för dödlighet. I våras utgjorde covid-19-patienterna över 60 år en andel på 45 procent av alla covid-19-patienter i intensivvård, men sedan den 1 september har deras andel varit 60 procent. Sammanlagt 742 patienter har avlidit i sjukdomen. Medelåldern bland de avlidna är cirka 81 år. Dödligheten i sjukdomen covid-19 har dock långsamt minskat sedan början av 2021, vilket antas bero dels på att riskgrupperna har kunnat skyddas bättre, dels på att vaccinationernas effekt gradvis framträder. Vecka 7 rapporterades 14 dödsfall, medan antalet vecka 5–6 var 21 och 17.

Regional lägesbild

Sjukvårdsdistriktens regionala samarbetsgrupper har bedömt att Södra Karelen, Helsingfors och Nylands, Centrala Tavastlands, Satakunta, Vasa och Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt samt landskapet Åland befann sig i epidemins samhällsspridningsfas den 26 februari 2021.

Flest fall förekommer i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt; i dagsläget (26.2.2021) är incidensen under 14 dygn 217 per 100 000 invånare, dvs. ungefär dubbelt så hög som incidensen hos hela Finlands befolkning. I de övriga sjukvårdsdistrikten i samhällsspridningsfasen är incidensen under 14 dygn följande: Södra Karelen 78, Centrala Tavastland 51, Satakunta 193, Vasa 128, Egentliga Finland 126 och landskapet Åland 192. Incidensen i Lapplands sjukvårdsdistrikt under en uppföljningsperiod på två veckor är 51, och tillväxttakten i förhållande till föregående tvåveckorsperiod är 26 -> 50. I Lappland konstateras ett betydande antal smittfall i anslutning till resor. Dessa utgör ca 30 procent av smittfallen och registreras i andra sjukvårdsdistrikt.

Under den senaste veckan har situationen ytterligare försvårats, och den regionala incidensen har ökat i merparten av sjukvårdsdistrikten och på Åland. Den riksomfattande incidensen under sju dygn ökade under vecka 7 från att ha varit 46–47 de föregående veckorna till 62 per 100 000 invånare. Incidensen under den korta uppföljningsperioden på 7 dygn var högst inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, 117 per 100 000 invånare.

Virusvarianternas inverkan på spridningen av covid-19-epidemin

Sammanlagt 1 232 fall som orsakats av varianter av coronaviruset har anmälts till Institutet för hälsa och välfärds register över smittsamma sjukdomar. Sammanlagt 1 167 fall har härrört från virusvarianten från Storbritannien (B.1.1.7), 64 fall från virusvarianten från Sydafrika (B.1.351) och ett fall från virusvarianten från Brasilien (P.1). Av samtliga fall som härrör från virusvarianter har 988 konstaterats inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt.

Virusvarianter identifieras genom sekvensering som klarlägger virusets genom. Det tar vanligen 1–2 veckor att få resultat av analysen. De fall av virusvarianter som nu har rapporteras ger inte en aktuell lägesbild av hur varianterna sprider sig hos befolkningen. Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt har rapporterat att andelen smittfall som orsakas av virusvarianter har ökat snabbt i förhållande till samtliga fall av coronavirussmitta i de PCR-analyser som använts som screening, och

virusvarianterna stod redan vecka 7 för över 70 procent av alla fall av coronasmitta. Validiteten hos det test som använts som screeningtest varierar, men på basis av närmare 1 000 test som analyserades vecka 7 uppgår den till 88 procent om man ser till antalet faktiska virusvarianter. Av de nya fall av coronavirussmitta som konstaterats inom sjukvårdsdistriktets område härstammar således redan två tredjedelar från en muterad virusstam. Detta förklarar varför epidemin har accelererat kraftigt under de senaste veckorna.

Enligt uppföljningsdata från Institutet för hälsa och välfärd har de fall av virusvarianter som konstaterats på andra håll i Finland fortfarande huvudsakligen kunnat härledas till resor samt till enskilda smittkedjor och smittkluster. Fall har dock redan konstaterats i alla sjukvårdsdistrikt, flest i Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt (48) och i Birkaland (40).

Enligt studier som utförts i Storbritannien sprider sig den virusvariant som upptäcktes i landet 30–50 procent snabbare än tidigare virustyper och leder oftare till sjukhus- och intensivvård och till dödsfall. Riskkvoten har i genomsnitt varit cirka 1,3–1,4 gånger högre än för tidigare virustyper. Även den uppföljning som gjorts i Danmark visar på att virusvarianter leder både till snabbare spridning av epidemin och till ökad risk för behov av sjukhusvård till följd av allvarlig covid-19-sjukdom. Spridningen av virusvarianter kan därmed under de närmaste månaderna leda till att behovet av sjukhus- och intensivvård ökar kraftigt, först i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt och senare också i andra sjukvårdsdistrikt, om inte avsevärt strängare åtgärder för att förhindra smittspridning vidtas.

Enligt en riskbedömning som Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) offentliggjorde den 15 februari 2021 kommer virusvarianten från Storbritannien under vårens lopp att ersätta tidigare virustyper och sannolikt leda till en fördubbling av dödligheten i covid-19, om vaccineringen av befolkningen inte hinner skydda äldre och riskgrupper.

Hur vaccineringen framskrider

I Finland har ca 357 000 doser av coronavaccin getts. Ca 284 000 personer har fått den första vaccindosen och 73 000 har fått båda doserna. I Finland har vaccineringen av personer som bor på vårdhem och vaccineringen av de äldsta åldersklasserna framskridit väl, men om man ser till hela befolkningen är vaccinationstäckningen endast ca 7 procent. Över en tredjedel av 80–89-åringarna och över hälften av dem som är över 90 år har vaccinerats. Vaccinationerna har sannolikt redan inverkat på antalet personer som avlider i covid-19, och detta antal är i februari 2021 inte lika högt som i slutet av 2020, trots ett större antal smittfall. För närvarande skyddar vaccinationerna dock inte i tillräcklig utsträckning alla de befolkningsgrupper där risken för allvarlig covid-19 är förhöjd. Enligt nuvarande uppskattningar kommer vaccineringarna av äldre och personer som hör till en medicinsk riskgrupp att fortsätta åtminstone till maj 2021.

4. Hantering av situationen med myndigheternas normala befogenheter

Lagen om smittsamma sjukdomar är det primära juridiska instrumentet för att förhindra spridningen av smittsamma sjukdomar. Syftet med lagen om smittsamma sjukdomar är att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt

deras negativa konsekvenser för människor och samhället. Med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar kan omfattande åtgärder vidtas för att begränsa smittspridning. Med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar kan det bland annat fattas beslut om isolering (63 §) och karantän (60 §) och att den som insjuknat eller med fog misstänks ha insjuknat ska bli borta från sitt arbete, dagvårdsplatsen eller läroanstalten (57 §). Isolerade patienters rätt att träffa personer som inte hör till en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård kan också vid behov begränsas (69 §). Det kan förordnas om riktad hälsokontroll av personer som vistas på någon ort eller på vissa arbetsplatser, i vissa inrättningar, i färdmedel eller på liknande ställen (15 §). Det kan även förordnas att dessa hälsokontroller ska vara obligatoriska (16 §). I lagen föreskrivs det också att det under vissa förutsättningar inom ett bestämt område får fattas beslut om att stänga verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar (58 §). I lagen föreskrivs likaledes om rengöring av lokaler och produkter och förstöring av varor (59 §) samt om karantän för varor (61 §).

Enligt lagen om smittsamma sjukdomar hör den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av bekämpningen av smittsamma sjukdomar till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter och ministeriet ansvarar också för den rikstäckande beredskapen för störningar inom hälso- och sjukvården eller för hot om sådana, och för ledarskapet i dessa situationer. Institutet för hälsa och välfärd är en nationell sakkunniginrättning för bekämpning av smittsamma sjukdomar som med sin sakkunskap stöder social- och hälsovårdsministeriet samt regionförvaltningsverken. Med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar är det möjligt att stänga verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården, läroanstalter, daghem, bostäder och motsvarande lokaler och förbjuda allmänna sammankomster, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av en smittsam sjukdom. Med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar kan mycket långtgående och regionalt mycket omfattande åtgärder vidtas.

Lagen om smittsamma sjukdomar har ändrats temporärt genom att det till lagen fogats en ny 58 a §, där det föreskrivs om begränsningar av förplägnadsrörelsernas öppettider och serveringstider samt antalet kundplatser i och användningen av deras utrymmen inomhus och utomhus. Begränsningarna preciseras genom förordning. Dessutom föreskrivs det om bland annat hygienkrav för förplägnadsrörelserna. I 60 § i lagen om smittsamma sjukdomar har grunderna för karantänsbestämmelserna precisats och i 72 § har läkemedel avsedda för förebyggande av den smittsamma sjukdomen och för behandling av symtom och följsjukdomar som hör samman med den smittsamma sjukdomen fogats till de läkemedel som social- och hälsovårdsministeriet för viss tid har kunnat begränsa förskrivning och överlåtelse av. Även 75 § i lagen om smittsamma sjukdomar har ändrats och genom ändringen kan fler typer av produkter och utrustning för hälso- och sjukvård än för närvarande släppas ut på marknaden utan att det har gjorts en bedömning av överensstämmelsen med kraven. För att stödja spårningen av smittkedjor fogades till lagen om smittsamma sjukdomar nya 43 a–h §, där det föreskrivs om de rättsliga ramarna för en mobilapplikation med tillhörande bakomliggande system för spårning. De senaste ändringarna av lagen om smittsamma sjukdomar trädde i kraft den 22 februari 2021. De gäller krav på iakttagande av hygienrutiner, rengöring av lokaler och ytor och åtgärder för att upprätthålla tillräckliga avstånd. Lagändringen ger också ökade möjligheter att stänga lokaler för viss tid och bland annat möjlighet att genom

ett myndighetsbeslut begränsa antalet passagerare i persontrafik. De nyaste befogenheterna möjliggör dock inte stängning av förplägnadsrörelser.

Statsrådet beslutade den 18 februari 2021 att de gällande inreserestriktionerna förlängs med en månad. Syftet med begränsningarna är att minska den trafik som anländer över gränsen och därigenom förhindra spridning av nya varianter av coronavirus, eftersom det ännu inte finns andra tillräckliga åtgärder att tillgå som kunde ersätta gränskontrollen vid de inre gränserna. Hälsovårdsmyndigheterna har som mål att alla personer som passerar gränsen ska kunna hänvisas till coronatest om de inte kan visa upp ett tillräckligt färskt negativt coronatestresultat eller ett intyg över att de har genomgått covid-19.

Sammantaget kan det bedömas att myndigheternas normala befogenheter inte är tillräckliga till alla delar. Lagstiftningen ger inte möjlighet att stänga kundutrymmen som används i förplägnadsverksamheten och därigenom bromsa spridningen av viruset via förplägnadsrörelser till invånarna i de områden där det är nödvändigt. Regeringen bedömer också att efter det att undantagsförhållanden har konstaterats är det nödvändigt att börja tillämpa 15 kap. 106 § (förvaltningsmyndigheternas kommunikation under undantagsförhållanden) och 15 kap. 107 § (avgörande av behörighet) i beredskapslagen. Dessutom kan till exempel eventuella nödvändiga begränsningar i rörelsefriheten och en starkare styrning av hälso- och sjukvården vid överbelastning kräva befogenheter som föreskrivs med stöd av 23 § i grundlagen eller tas i bruk enligt beredskapslagen.

5. Befogenheter som tas i bruk med stöd av undantagsförhållanden

Regeringen bedömer att det är nödvändigt att snabbt begränsa förplägnadsrörelsernas verksamhet genom motsvarande begränsande åtgärder som vidtogs för ungefär ett år sedan. Befogenheter som gäller detta finns inte i beredskapslagen eller i någon annan lag och således är det nödvändigt att införa sådana befogenheter med stöd av 23 § i grundlagen genom en regeringsproposition som lämnas till riksdagen. Grunderna för regeringens proposition bedöms noggrant i propositionen och avsikten är att regeringen fattar beslut om att lämna propositionen till riksdagen vid statsrådets allmänna sammanträde efter att man först fattat beslut om att undantagsförhållanden ska råda.

I nuläget finns det inget omedelbart behov av att ta i bruk sådana befogenheter enligt avdelning II i beredskapslagen som inskränker på de grundläggande fri- och rättigheterna, men behovet att ta i bruk dessa befogenheter är beroende av epidemins utveckling under den närmaste tiden. Enligt regeringens bedömning kommer man att bli tvungen att ta i bruk befogenheterna enligt avdelning II i beredskapslagen. Efter det att undantagsförhållanden har konstaterats är det nödvändigt att börja tillämpa 15 kap. 106 § (förvaltningsmyndigheternas kommunikation under undantagsförhållanden) och 15 kap. 107 § (avgörande av behörighet) i beredskapslagen.

Om situationen kräver det kan de befogenheter som tas i bruk gälla till exempel tryggande av hälso- och sjukvårdens och intensivvårdens bärkraft och det kan vara fråga om till exempel befogenhet som gäller styrning av hälso- och sjukvården enligt 86 § i beredskapslagen, befogenhet som gäller annan styrning av hälsovården enligt 87 § samt befogenheter som gäller social- och hälsovårdstjänster samt hälsoskydd

enligt 88 § liksom också befogenhet som gäller avvikelser från anställningsvillkor enligt 93 § till exempel vid sjukhus. Dessutom är det möjligt att till exempel med stöd av 118 § i beredskapslagen under vissa förutsättningar bekämpa en smittsam sjukdom genom att minska fysiska kontakter och förbjuda eller begränsa rätten att vistas och röra sig på en bestämd ort eller i ett bestämt område om det är nödvändigt för att avvärja en allvarlig fara som hotar människors liv eller hälsa. När det gäller begränsningsåtgärder kan man bli tvungen att bedöma om det är nödvändigt att med stöd av 23 § i grundlagen även föreskriva om andra begränsningar än sådana som gäller stängning av förplägnadsrörelsernas kundutrymmen. Om situationen nödvändigtvis kräver det kan det till exempel också med stöd av 23 § i grundlagen införas begränsningar i rörelsefriheten genom att en regeringsproposition om detta lämnas till riksdagen.

Under undantagsförhållandena våren 2020 togs 86, 87, 88, 93, 94, 95–103, 109 och 118 § i beredskapslagen i bruk. Befogenheterna enligt beredskapslagen gällde småbarnspedagogik, grundläggande utbildning, gymnasier, yrkesläroanstalter, högskolor och fritt bildningsarbete, förvaltningsområdet social- och hälsovård, arbetslivet samt begränsning av rörelsefriheten mellan Nyland och övriga Finland.

Befogenheterna enligt beredskapslagen kan tas i bruk endast under noggrant angivna förutsättningar. Riksdagens grundlagsutskott betonar att beredskapslagens befogenheter enligt 4 § i den lagen endast får utövas på ett sådant sätt som är nödvändigt för att syftet med lagen ska kunna nås och som står i rätt proportion till det mål som eftersträvas genom utövandet av befogenheterna. Grundlagsutskottet har ansett att bestämmelserna i 4 § om principerna för att utöva befogenheterna spelar en viktig roll med tanke på proportionalitetskravet vid begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, och utskottet har framhållit att principerna inskränker dels möjligheterna att införa befogenheterna, dels rätten att utöva dem. Enligt utskottet är det också uppenbart att en inskränkning i de grundläggande fri- och rättigheterna inte kan vara relevant för sitt syfte och därmed nödvändig, om den inte ens i princip kan nå upp till det godtagbara mål som den bygger på. Enligt grundlagsutskottet ska befogenheter enligt beredskapslagen inte tas i bruk på lätta grunder eller för säkerhets skull. Grundlagsutskottet understryker att lagstiftning som avser normala förhållanden och befogenheter som i så liten utsträckning som möjligt ingriper i de grundläggande fri- och rättigheterna har företräde. Vid tillämpningen av beredskapslagen ska enligt 5 § i beredskapslagen de internationella förpliktelser som är bindande för Finland och allmänt erkända folkrättsliga regler iakttas. En redogörelse för alla dessa omständigheter ska lämnas till riksdagen, om man avser ta i bruk befogenheterna. Samtidigt ska det också med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna bedömas vilka kumulativa effekter och i synnerhet vilka nackdelar restriktionerna sammantaget orsakar samhället i relation till fördelarna. Utövningen av varje befogenhet ska motiveras i fråga om deras sakliga, materiella och tidsmässiga räckvidd och det ska bedömas om befogenheten är nödvändig och proportionerlig – dessutom ska man med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna bedöma vilka nackdelar restriktionerna sammantaget orsakar samhället i relation till fördelarna. Dessutom ska det bedömas om befogenheterna är nödvändiga i hela Finland eller endast i en del av landet.

På motsvarande sätt som i fråga om befogenheterna enligt beredskapslagen får lagstiftning och undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som grundar sig på 23 § i grundlagen tillämpas endast om åtgärderna är nödvändiga och om situationen inte kan fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter

och genom vanlig lagstiftning. Också lagstiftningsändringar som görs under undantagsförhållanden ska i första hand vara inskränkningar som uppfyller de allmänna kriterierna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Vid behov ska de också uppfylla de särskilda kriterierna för inskränkning av respektive grundläggande fri- och rättighet. Ändringarna ska alltså inte avse sådana undantag från de grundläggande fri- och rättigheterna som avses i 23 § i grundlagen.

6. Uppfyllande av kriterierna för undantagsförhållanden i 3 § 5 punkten i beredskapslagen: en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka

I det rådande läget ska det bedömas om det nu är fråga om en i 3 § 5 punkten i beredskapslagen avsedd "pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka".

Världshälsoorganisationen (WHO) deklarerade den 11 mars 2020 att sjukdomen covid-19 är en pandemi och i Finland togs sjukdomen upp på listan över allmänfarliga smittsamma sjukdomar genom förordning av statsrådet den 14 februari 2020. När undantagsförhållanden enligt beredskapslagen konstaterades senast och samtidigt för första gången den 16 mars 2020 gjordes det på grund av sjukdomen covid-19. Denna smittsamma sjukdom är fortfarande en global pandemi och håller nu på att spridas i en farligt snabb och accelererande takt särskilt i vissa områden i Finland.

När kriteriet "som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka" bedöms kan man konstatera att även om det inte är möjligt att ge någon tillförlitlig förhandsbedömning av den framtida incidensen eller dödligheten, kan verkningarna av sjukdomen åtminstone anses kunna jämföras med "synnerligen allvarliga storolyckor" i den form de förekommit i Finland. Med anledning av den höga smittsamheten och den förutsedda sannolikheten för dödsfall är det också befogat att fortsättningsvis betrakta sjukdomen som en sådan farlig smittsam sjukdom som avses i bestämmelsen. Sjukdomsförloppet är fortfarande delvis oförutsägbart och en del av dem som insjuknat i sjukdomen lider av olika svåra symtom ännu en lång tid efteråt. Denna virusjukdom är fortfarande farlig i och med att den orsakar avsevärd dödlighet i synnerhet hos den del av befolkningen som är över 60 år och också en del av den yngre befolkningen insjuknar allvarligt – det finns inga tecken på att viruset skulle försvagas. Utvecklingen och ibruttagandet av vacciner har framskridit snabbt med tanke på utmaningarna, men i nuläget är vaccinationstäckningen ännu inte på en tillräckligt hög nivå för att förhindra spridningen av sjukdomen covid-19.

Under senare hälften av februari har det epidemiologiska läget försämrats snabbt. I det rådande läget är det särskilt oroväckande att virusvarianter som smittar lättare har blivit vanligare också i Finland. I Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt ser redan två tredjedelar av de nya coronavirusfall som konstateras ut att vara orsakade av en muterad virusstam. Detta förklarar varför epidemin i vissa områden har accelererat kraftigt under de senaste veckorna. Den ökade smittsamheten gör att de fysiska kontakterna behöver minskas effektivare för att epidemin ska kunna bromsas. Spridningen av virusvarianter kan under de närmaste månaderna leda till att behovet av sjukhus- och intensivvård ökar kraftigt, först i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt och senare också i de andra sjukvårdsdistrikten, om inte avsevärt strängare åtgärder för att förhindra smittspridningen vidtas.

Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat att skyddet av befolkningens hälsa obestridligen är ett synnerligen tungt vägande skäl med tanke på systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna. Enligt grundlagsutskottet är också upprätthållandet av funktionsförmågan hos hälso- och sjukvårdssystemet under en pandemi en synnerligen vägande grund med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Denna grund har samband med det allmännas skyldighet enligt 7 § 1 mom. i grundlagen att trygga vars och ens rätt till liv samt att även under en pandemi tillförsäkra var och en tillräckliga hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa (19 § 3 mom. i grundlagen). Detta berättigar exceptionellt långtgående myndighetsåtgärder som också ingriper i människors grundläggande fri- och rättigheter.

Behovet att tillgodose de ovannämnda grundläggande fri- och rättigheterna under det rådande läget medför inte bara en rätt utan också en skyldighet att vidta åtgärder för att bekämpa de negativa konsekvenser som pandemin kan medföra för befolkningen.

När syftet är att bekämpa covid-19 och trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft kan situationen inte fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter.

På ovan anförda grunder är den samlade bedömningen att det i den rådande situationen är fråga om en i 3 § 5 punkten i beredskapslagen avsedd pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka. Efter konstaterande av undantagsförhållanden i enlighet med 6 § i beredskapslagen lämnar statsrådet, under i lag angivna undantagsförhållanden som allvarligt hotar nationen, med stöd av 23 § i grundlagen en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.

7. Framställning

Statsrådet beslutar att undantagsförhållanden enligt 3 § 5 punkten i beredskapslagen råder i landet.